

Analysen af kvinderne som arbejdskraftreserve er efter min mening perspektivrig, fordi den tvinger os til at stille denne type af spørgsmål. Den er nytænkende, når den konfronterer gamle teorier med en ny historisk virkelighed og når den lader kvindernes virkelighed stille spørgsmål til teorien. Derigennem kan den give bidrage til teoriudviklingen omkring kvinders arbejds og livsbetingelser.

Birte Siim

Tom Broch, Karl Krarup, Per K. Larsen og Olaf Rieper (red.), Kvalitative metoder i Dansk samfundsforskning. København: Nyt fra samfundsvidenskaberne, 1979, 379s. 52,70 kr.

Taget under et har kvalitative metoder været ret oversete og måske endog nedvurderet inden for samfundsvidenskaberne i Danmark. Det ses blandt andet af den meget ringe danske eller nordisksprogede litteratur, der mere udførligt beskæftiger sig med kvalitative metoder. En anden indikator er den ringe vægt indføring i kvalitative metoder har i mange universitetsuddannelser. Det er derfor en velkommen nyskabelse, at der på dansk er udgivet en bog om kvalitative metoder. Den dækker et meget væsentlig hul i den samfundsvidenskabelige litteratur. Bogen er en artikelsamling, der er udarbejdet i forbindelse med et symposium om kvalitative metoder. Den består af to hoveddele, nemlig en om almene metodologiske forhold og placeringen af kvalitative metoder og en anden del med referater og vurderinger fra en række enkelte projekter.

Hovedsynspunkterne i artiklerne i den første del er, at der må argumenteres for en metodepluralisme. Anvendelsen af mange forskellige metodiske fremgangsmåder er nødvendig og det er vigtigt at foretage omhyggelige overvejelser af forskellige metodikers fordele og ulemper i stedet for blot at kaste sig ud i kvantitative analyser. Det betyder naturligvis at det er væsentligt at klargøre for sig selv og for omverden hvad der er effektivitets- og kvalitetskriterier i forbindelse med kvalitativ forskning. Dette problemfelt tages op på forskellige måder i tre artikler.

Den mest omfattende del af denne første del af artikelsamlingen udgøres dog af en række artikler under overskriften "dataindsamling og dataanalyse". Her tages en række problemer op om hvorledes intensive interviews gennemføres og analyseres, og væsentlige emner som gyldigheds- og pålidelighedsproblemet, respondentudvælgelse etc. belyses fra forskellige sider.

Analysen af kvinderne som arbejdskraftreserve er efter min mening perspektivrig, fordi den tvinger os til at stille denne type af spørgsmål. Den er nytænkende, når den konfronterer gamle teorier med en ny historisk virkelighed og når den lader kvindernes virkelighed stille spørgsmål til teorien. Derigennem kan den give bidrage til teoriudviklingen omkring kvinders arbejds og livsbetingelser.

Birte Siim

Tom Broch, Karl Krarup, Per K. Larsen og Olaf Rieper (red.), Kvalitative metoder i Dansk samfundsforskning. København: Nyt fra samfundsvidenskaberne, 1979, 379s. 52,70 kr.

Taget under et har kvalitative metoder været ret oversete og måske endog nedvurderet inden for samfundsvidenskaberne i Danmark. Det ses blandt andet af den meget ringe danske eller nordisksprogede litteratur, der mere udførligt beskæftiger sig med kvalitative metoder. En anden indikator er den ringe vægt indføring i kvalitative metoder har i mange universitetsuddannelser. Det er derfor er velkommen nyskabelse, at der på dansk er udgivet en bog om kvalitative metoder. Den dækker et meget væsentlig hul i den samfundsvidenskabelige litteratur. Bogen er en artikelsamling, der er udarbejdet i forbindelse med et symposium om kvalitative metoder. Den består af to hoveddele, nemlig en om almene metodologiske forhold og placeringen af kvalitative metoder og en anden del med referater og vurderinger fra en række enkelte projekter.

Hovedsynspunkterne i artiklerne i den første del er, at der må argumenteres for en metodepluralisme. Anvendelsen af mange forskellige metodiske fremgangsmåder er nødvendig og det er vigtigt at foretage omhyggelige overvejelser af forskellige metodikers fordele og ulemper i stedet for blot at kaste sig ud i kvantitative analyser. Det betyder naturligvis at det er væsentligt at klargøre for sig selv og for omverden hvad der er effektivitets- og kvalitetskriterier i forbindelse med kvalitativ forskning. Dette problemfelt tages op på forskellige måder i tre artikler.

Den mest omfattende del af denne første del af artikelsamlingen udgøres dog af en række artikler under overskriften "dataindsamling og dataanalyse". Her tages en række problemer op om hvorledes intensive interviews gennemføres og analyseres, og væsentlige emner som gyldigheds- og pålidelighedsproblemet, respondentudvælgelse etc. belyses fra forskellige sider.

Bogens anden del rummer omtaler af anvendelsen af kvalitative metoder i nogle forskellige projekter. Der omtales blandt andet projekter inden for så forskellige områder som fængsler, arbejdsmiljøforskning, lokalsamfund og pædagogik. Denne del af bogen har sin styrke ved at der gives en lang række anvisninger på konkrete modeller til arbejdet med kvalitative metoder. Der redegøres for mange forskellige erfaringer og læsning af disse afsnit gør, at andre der skal anvende kvalitative metoder har gode muligheder for at forstå nogle af problemerne og lære af erfaringerne, der er gjort af forskere inden for dette område.

Hvert afsnit i bogen er forsynet med en kortfattet indledning fra redaktørerne. Dette og klassifikationen af artiklerne har til hensigt at skabe en vis ensartethed og sammenhæng i bogen. Som det ofte er tilfældet med artikelsamlinger, er det i denne bog ofte svært at se sammenhængen mellem de forskellige artikler og de forskellige dele af bogen, og man har ikke indtryk af at redaktørerne har forsøgt en egentlig samredigering af de forskellige indlæg. Dette rækker naturligvis ikke ved, at bogen er værdifuld. Det betyder blot, at læseren selv må gå mere på jagt for at opsøge de forskellige steder i bogen, der navnlig har betydning for ham. Desuden medfører det en risiko for, at der er områder inden for emnet der ikke belyses.

Det leder til et andet forhold, som er en mere alvorlig indvending. I bogen er der ingen afgrænsning af hvad man skal forstå ved kvalitative metoder. Det kan jo også være temmelig vanskeligt at gøre, men det har en uheldig konsekvens. Sagen er nemlig den, at i næsten samtlige artikler beskriver man intensive (ustrukturerede/ikke standardiserede) interviews. Som læser kan man derfor let lade sig forlede til at sætte lighedstegn mellem intensive interviews og kvalitative metoder. Og det ville være synd, hvis en sådan begrænsning skulle blive resultatet.

Som helhed kan man altså sige, at bogen rummer mange gode inspirationer og overvejelser, der kan anvendes når man skal gennemføre samfundsvidenskabelige projekter. Forskerene, der har bidraget til denne artikelsamling er desuden præget af to ting, man desværre ser for sjældent inden for samfundsvidenskaberne. For det første af ægte tværvideenskabelighed. Der er bidrag fra mange forskellige faggrupper. For det andet er bogen præget af et ægte engagement til fordel for de kvalitative metoder, og den er et forsøg på at overbevise befolkningen og ikke mindst- (de bevillingende) myndigheder om styrken ved kvalitative metoder. I den retning må bogen siges at være et stort skridt fremad.

Peter Gundelach